

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **R.**, farnosť J., so sídlom v J.J., IČO: X., zastúpenej Advokátskou kanceláriou H., v.o.s., so sídlom v P., IČO: X., proti žalovanej **M. B.**, bývajúcej v J.J., zastúpenej JUDr. J. M., advokátkou so sídlom v P., **o určenie vlastníctva**, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 9 C 65/2008, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 19. októbra 2011 sp. zn. 15 Co 49/2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 19. októbra 2011 sp. zn. 15 Co 49/2011 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Poprad rozsudkom z 26. januára 2011 sp. zn. 9 C 65/2008-385 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia, že je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností v katastrálnom území J. vedených na liste vlastníctva č. X. ako pozemky: parcela č. X. – záhrada vo výmere X. m², parcela č. X. – trvalé trávnaté porasty vo výmere X. m², parcela č. X. – zastavané plochy a nádvoría vo výmere X. ². Súčasne vyslovil, že o trovách konania rozhodne až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Zamietajúci výrok odôvodnil tým, že v konaní bolo preukázané, že medzi žalobkyňou a právnymi predchodcami žalovanej došlo k zámene pozemkov s vlastníckymi účinkami.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Prešove rozsudkom z 19. októbra 2011 sp. zn. 15 Co 49/2011 napadnutý rozsudok potvrdil. V odôvodnení uviedol, že i keď súdom prvého stupňa vykonaným dokazovaním bolo preukázané uzavretie zámennej zmluvy medzi žalobkyňou a právnymi predchodcami žalovanej, pre nedostatok písomnej formy sa jej účastníci nestali vlastníckymi zamenených nehnuteľností; takáto zmluva bola považovaná len

za oprávnený vstup do držby nehnuteľností. Žalobkyňa však so spornými nehnuteľnosťami od roku 1947 nenakladala, tieto neužívala a nepožívala z nich plody, teda nebola ich skutočnou vlastníčkou a pokiaľ vo vzťahu k nej došlo k výkupu v prospech Československého štátu, išlo podľa názoru odvolacieho súdu o ničotný právny akt štátu. Výmer ONV v Poprade č. I. bol vydaný v čase, kedy žalobkyňa už nebola vlastníčkou vykupovaných nehnuteľností, a preto sa naň nemôže prihliadať. Vykúpené nehnuteľnosti fakticky na štát neprešli a tento s nimi nikdy ani nedisponoval. Z toho dôvodu treba považovať dohodu o vydaní nehnuteľnosti uzavretú medzi Slovenským pozemkovým fondom a žalobkyňou dňa 18. januára 1995 za absolútne neplatnú (§ 39 Občianskeho zákonníka).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, ktoré odôvodnila tým, že v konaní jej bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) tým, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na inom právnom názore než súd prvého stupňa, ku ktorému sa nemala možnosť vyjadriť, ako i tým, že sa nevyporiadal so všetkými námietkami, ktoré boli obsahom jej odvolania proti prvostupňovému rozsudku. Z týchto dôvodov žiadala, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolací dôvod v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. nebol naplnený, žalobkyňa nebola odňatá možnosť konať pred súdom, preto navrhla dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré ním možno napadnúť.

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti rozsudku. Prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu upravuje Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 238 O.s.p.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Dovoláním žalobkyne je napadnutý rozsudok, ktorý nevykazuje znaky rozsudkov uvedených v predchádzajúcom odseku. Prípustnosť jej dovolania preto z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nevyplýva.

Dovolanie vzhľadom na vyššie uvedené mohlo byť procesne prípustné, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalobkyňa existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti postupu odvolacieho súdu sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či žalobkyňa bola v konaní odňatá možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania.

1. Žalobkyňa odňatie možnosti konať pred súdom videla v tom, že odvolací svoje rozhodnutie založil na iných právnych záveroch ako súd prvého stupňa, ku ktorým sa nemala možnosť vyjadriť. Odvolací súd túto námietku nepovažuje za dôvodnú.

Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 213 ods. 2 O.s.p. ustanovuje, že ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvého stupňa, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá účastník konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa, nejavili ako významné. V danom prípade oba súdy nižšieho stupňa dospeli k rovnakým právnym záverom, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno na preukázanie svojho vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam, ako z hľadiska právnych dôsledkov zámennej zmluvy uzavretej medzi žalobkyňou a právnymi predchodcami žalovanej, výmeru ONV v Porade č. I. o vykúpení nehnuteľností, splnenia podmienok vydržania vlastníckeho práva a argumenty, ktoré uviedli vo svojich rozhodnutiach podporovali jeden a ten istý právny záver; preto nejde o tzv. prekvapivé rozhodnutie odvolacieho súdu ako sa mylne žalobkyňa domnieva. V tomto smere dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že žalobkyňa v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa využila možnosť namietať proti právnemu záveru súdu prvého stupňa, a okrem iného v odvolaní právne zdôvodnila, prečo nepovažuje právny záver prvostupňového súdu vo všetkých vyššie uvedených otázkach za správny. Keďže odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie „nečakane“ a nepredvídateľne na iných (nových) právnych dôvodoch než súd prvého stupňa, nevznikla mu poučovacia povinnosť v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p.

2. Žalobkyňa naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nachádzala aj v tom, že odvolací súd sa v odôvodnení nevyporiadal so všetkými námietkami, ktoré uviedla v odvolaní.

Pokiaľ dovolateľka namieta nedostatky týkajúce sa odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu (nepreskúmateľnosť), treba uviesť, že nie každá procesná nesprávnosť, ku ktorej dôjde v priebehu občianskeho súdneho konania, je relevantná z hľadiska procesnej prípustnosti dovolania. S niektorými najzávažnejšími, taxatívne vymenovanými procesnými vadami, ktoré zakladajú zmätočnosť, spája Občiansky súdny poriadok priamo prípustnosť dovolania (viď § 237 O.s.p.); vady tejto povahy sú zároveň aj prípustným dovolacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.). Niektorým vadám inej procesnej povahy majúcom za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (s tzv. iným vadám konania) pripisuje Občiansky súdny poriadok význam v tom zmysle, že ich považuje za relevantný dovolací dôvod (viď ustanovenie § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorý možno uplatniť v dovolaní, ale len pokiaľ je procesne prípustné. Uznesením občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bolo odporučené uverejniť v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, v ktorom tento súd dospel k právnomu názoru, že „konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“. Tento rozsudok bol v uvedenej zbierke publikovaný ako R 111/98. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu je názor zaujatý v uvedenom judikáte plne opodstatnený aj v prejednávanej veci. Právna kvalifikácia nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia súdu nižšieho stupňa ako dôvodu zakladajúceho (len) tzv. inú vadu konania pritom vyplýva aj z ďalších rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 140/2009, 2 M Cdo 18/2008, 3 Cdo 249/2008, 3 Cdo 9/2009, 3 Cdo 290/2009, 3 Cdo 96/2011, 7 Cdo 55/2011). Preto sama skutočnosť, že v konaní prípadne došlo k procesnej vade tejto povahy (nepreskúmateľnosť rozhodnutia), nemôže v danom prípade založiť prípustnosť dovolania žalobkyne, lebo nejde o vadu v zmysle § 237 O.s.p.

Navyše (dovolací súd to iba poznamenáva), súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

3. Najvyšší súd je v konaní o dovolaní povinný (ex lege) prihliadnuť na všetky vady konania uvedené v § 237 O.s.p. Ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p., z ktorého táto povinnosť dovolacieho súdu vyplýva, totiž nerozlišuje medzi tými vadami konania, ktoré boli v dovolaní uplatnené, a ktoré v dovolaní uplatnené neboli. Dovolací súd, rešpektujúc ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p. dospel k záveru, že i keď tie okolnosti, na ktoré poukázala dovolateľka, nesvedčia o vade konania v zmysle § 237 O.s.p., predsa len je dôvodné tvrdenie žalobkyne, že k vade takej povahy v konaní pred odvolacím súdom došlo.

Ustanovenie § 214 ods. 2 O.s.p. umožňuje odvolaciemu súdu v prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje § 214 ods. 1 O.s.p., rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania. Na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy (len) ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 214 ods. 1 O.s.p.). V ostatných (t.j. v § 214 ods. 1 O.s.p. neuvedených) prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.). Zo spisu vyplýva, že odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania v súlade s týmto ustanovením.

Vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením (§ 156 ods. 3 O.s.p.).

O tom, či bol zachovaný postup odvolacieho súdu, ktorý je upravený v § 156 ods. 3 O.s.p., môže dovolací súd usudzovať len z obsahu spisu. Na č.l. 405 spisu je založený písomný pokyn predsedníčky senátu odvolacieho súdu určený súdnej kancelárii, aby na úradnej tabuli bolo oznámené, že rozsudok v danej veci bude vyhlásený 19. októbra 2011 o 11,15 hod. Kedy bol tento pokyn doručený súdnej kancelárii a kedy bol realizovaný sa nedá zistiť, nakoľko sa na ňom nenachádza odtlačok pečiatky. Na tom nič nemení ani písomné vyhotovenie oznámenia o tom, že sa bude konať verejné vyhlásenie rozsudku (č.l. 406 spisu), ani zápisnica z 19. októbra 2011 (č.l. 407 spisu) – obsah spisu ako celok, i tieto jeho konkrétne označené súčasti nedávajú totiž žiadny podklad, ktorý by dovolaciemu súdu umožňoval záver, že miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku boli oznámené na úradnej tabuli odvolacieho súdu. Obsah spisu v dôsledku toho neumožňuje ani posúdiť, či bola zachovaná lehota vyplývajúca z § 156 ods. 3 O.s.p. Pokiaľ obsah súdneho spisu dáva

(má dávať) hodnoverný obraz o súdnom konaní, je v danom prípade namieste záver, že miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku neboli riadne oznámené. Uvedeným postupom odvolacieho súdu, ktorý sa priečil § 156 ods. 3 O.s.p., došlo k odňatiu možnosti dovolateľky konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

4. Vzhľadom na výskyt procesnej vady konania uvedenej v § 237 O.s.p., ktorá zakladá prípustnosť dovolania žalobkyne (viď 3.) a zároveň aj jeho opodstatnenosť (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), zrušil dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 12. júla 2012

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková